

CD KLASSIEK

Herontdekt genie
J. H. Kapsberger

Johannes Hieronymus Kapsberger (1580-1651) is een voorbeeld van een herontdekt genie. Paul O'Dette nam diens luitmuziek op en zowel dirigente Christina Pluhar als zangeres Romina Basso wijdden aan Kapsbergers muziek een cd. De grote lijnen van zijn levensloop zijn inmiddels wat meer bekend, maar veel blijft nog onduidelijk.

Kapsbergers vader zou een officier zijn geweest in het Oostenrijkse leger en Kapsberger junior zou in Venetië zijn geboren. Hij genoot de steun van kardinaal Francesco Barberini, een neef van paus Urbanus VI-II. Zo raakte hij bekend als briljant luit-virtuoos en muziekpedagoog en kreeg hij bestellingen van paus en jezuiteten. Zijn omvangrijk oeuvre omvat minstens een twintigtal boeken met composities voor luit, dubbelkorige kerkmuziek, dansen, toneelmuziek en een oratorium. Het is nog niet allemaal ontgonnen.

Kapsberger behoort tot de componisten die de overgang maakten van de ingewikkelde en geleerde polyfonie naar de nieuwe,

monodische expressieve zeggingskracht die in de kerkmuziek door het Concilie van Trente (1545-1563) werd opgelegd.

Naast een achttal toccata's voor luit zijn op deze cd toch ook twee (liefdes)liederen van Kapsbergers hand opgenomen, prachtig vertolkt door de mezzosopraan Anna Reinhold. De muziek van Kapsberger wordt omkranst door werk van zijn directe voorgangers Caccini en Monteverdi, en van zijn tijdgenoten Barbara Strozzi en Tarquinio Merulo. Daarmee beantwoordt 'het liefdeslabirint', de titel van de cd, perfect aan de inhoud van het muzikale aanbod.

Het is een gevarieerd, geregeld met instrumentale passages doorbroken, liedcyclus-programma dat zo al enigszins de evolutie naar de opera en het oratorium aankondigt. Want ook het spirituele element is niet afwezig: het laatste lied lijkt op het eerste gezicht een seculier slaapliedje, maar al vlug blijkt dat de oproep om nu maar te slapen een dubbele bodem heeft. Dan kan men het ook begrijpen als uitbeelding van de gedachten van de Lieve Vrouw die al weet welk lot haar Kind wacht. (JC)

Labirinto d'Amore. Muziek van Strozzi, Kapsberger, Caccini, Monteverdi en Merula, door Anna Reinhold (mezzosopraan) & Thomas Dunford (aartsluit), Alpha (distributie Outhere), Alpha 195, 25 euro.

CD KLASSIEK

Pelgrimsjaren
Franz Liszt

De Piano-sonate in b mineur van Franz Liszt (1811-1886) is een van de hoofdwerken van de Hongaars-Duitse componist en een van de standaardstukken van het romantische repertoire voor piano. Hij componeerde het in 1852-1853 en het werd voor het eerst uitgevoerd in 1857 door Liszts schoonzoon, Hans von Bülow.

Liszt had op het moment dat hij de sonate schreef een baan als dirigent in Weimar, een taak die hij combineerde met meesterklassen voor internationale pianisten. Hij genoot er veel succes,

maar was als praktiserend katholiek een vreemde eend in de kleine protestantse stad. Bovendien had hij een relatie met de reeds getrouwde prinses Carolyne zu Sayn-Wittgenstein.

Het werk zit vol duistere klankkleuren die Liszts oeuvre zo kenmerken en vergt van de uitvoerder virtuositeit en technisch kunnen. Niet verwonderlijk nam de Canadees-Britse pianiste Angela Hewitt het werk op.

Op de cd staan ook vier deeltjes van het 'tweede jaar' van de *Années de Pèlerinage* (pelgrimsjaren). Die meesterwerken tonen het hele universum van Liszts muzikale vernuft. Drie delen (uit het jaar gewijd aan een verblijf in Italië) verwijzen naar sonnetten van de Italiaanse dichter Petrarca. Een ander deel is een impressie van de lectuur van het werk van Dante. (EDS)

Franz Liszt, *Piano Sonata & Other Works*, Angela Hewitt (piano), Hyperion, CDA68067, 22,50 euro.

BOEK ROMAN

Oorlogsjaren
Ludwig Renn

Zelden gebeurt het dat een schrijver de naam van zijn hoofdpersonage overneemt. Arnold Friedrich Vieth von Golßenau was tijdens de Eerste wereldoorlog officier in het Duitse leger en schreef in de jaren 1920 op basis van zijn oorlogsherinneringen het boek *Krieg* (oorlog). Daarin is de ik-figuur de

soldaat Ludwig Renn (van het werkwoord rennen of lopen). De uit een adellijke Saksische familie stammende schrijver nam die eenvoudige naam voor de rest van zijn carrière. Het boek verscheen in 1928 en bekijkt de oorlogsgebeurtenissen in België en Noord-Frankrijk van 1914 tot 1918 door de ogen van een Duitse soldaat.

Bij ons is het boek minder bekend, maar samen met de beroemde en meermaals verfilmde roman *Im Westen nichts Neues* (Van het westelijk front geen nieuws) van Erich Maria Remarque, is *Krieg* van Renn een van de grote Duitse antioorlogsboeken. Anders dan het eerstgenoemde boek kwam het niet op de zwarte lijst van de nazi's te staan en werd het bijgevolg in 1933 niet ritueel verbrand.

Renn had zich daarentegen wel laten kennen als overtuigd communist en homoseksueel. In 1936 leidde hij de Internationale Brigade die tijdens de Spaanse bur-

geroorlog de rebellerende generaal Franco bevocht. Na Franco's overwinning vluchtte Renn naar Mexico, waar hij het Duitse verzet verwoogde. Na de Tweede Wereldoorlog vestigde hij zich in de DDR, waar hij een succesvol auteur werd.

Duitslandkenner Geert van Istendael leidt de vertaling van het inmiddels vergeten *Krieg* in met een portret van de schrijver die onder het DDR-regime aan de kost kwam met verhaaltjes over indiaantjes en Afrikaantjes die in opstand kwamen tegen slavernij en verdrukking. (EDS)

Ludwig Renn, *Oorlog*, De Bezige Bij, Antwerpen, 2014, 287 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 8542 604 2.

BOEK GELOOF

Zondagslezingen
Jean Bastiaens

Drie jaar lang verzorgde nieuwtestamenticus Jean Bastiaens, directeur van het Bijbelhuis Zevenkerken en docent aan het grootseminarie in Brugge, in dit blad de commentaren bij de zondagslezingen. Die bij-

dragen werden nu gebundeld.

De eerste zondagslezing, uit het Oude Testament, legt het fundament. De tweede lezing legt het verband met de concrete geloofsgemeenschap. Dat is de lezing uit de briefliteratuur, van Paulus of zijn leerlingen. De derde lezing komt uit het evangelie: goed nieuws voor een verscheurde wereld zoals de onze, goed nieuws over een nieuwe wereld die in het verschiet ligt.

Drie aandachtspunten staan centraal in Bastiaens' commentaren. Eerst is er het begrijpen van de lezingen in hun onderlinge samenhang. Vervolgens komt het eigene van de geloofstaal – de manier van zeggen, tegendraads en vaak verrassend – van de Bijbel. Tot slot is er de geloofsinitiatie die de teksten beogen. Die initiatie is nooit voltooid. We

mogen altijd weer „opnieuw beginnen” (Marcus 1,1).

Deze bundel vertrekt van de teksten in het lectionarium. Bastiaens pleit in zijn voorwoord echter voor een nieuwe vertaling: soepeler en afgestemd op de inzichten van de hedendaagse Bijbelwetenschap. (EDS)

Jean Bastiaens, *Het Woord is mens geworden. Commentaren bij de zondagslezingen jaar A, B en C*, Halewijn, Antwerpen, 2015, 348 blz., 25 euro, SBN 978 90 8528 316 4.

DVD

De Bijbel op je tv
Burnett & Downey

Van de Bijbel lust de filmindustrie nog altijd wel pap. De voorbije jaren haalden meerdere langspeelfilms met een onderwerp uit de Schrift de bioscoop. En op tv waren Noach en Mozes recentelijk het onderwerp van een avondvullende prent.

The Bible kwam vorig jaar uit en is een Amerikaanse productie van tien afleveringen voor televisie. Producenten zijn de Amerikanen Mark Burnett, de topman van United Artists, en diens Ierse echtgenote, Roma Downey. In het Nederlandse taalgebied zond de Evangelische Omroep de tien afleveringen uit. Wereldwijd volgden tientallen miljoe-

nen mensen de uitzendingen. Die zijn nu verkrijgbaar in een box met vier dvd's. Twee cd's met de hoogtepunten uit het Oude Testament, twee cd's met het Nieuwe Testament, waarvan een volledig cd gewijd aan de gebeurtenissen van de Goede Week.

De serie is een live-action- en computeranimatiefilm en werd hoofdzakelijk in Marokko opgenomen. Burnett vertelt dat hij op het idee kwam een op de Bijbel gebaseerde serie te maken nadat hij de klassieker *The Ten Commandments* van Cecil B. DeMille uit 1956 had gezien. Die prent is het toonbeeld van grootschalige encensering met een verbluffend aantal figuranten, grootse decors en een Amerikaanse stijl van acteren. Al die ingrediënten vind je terug in de miniseries, met als toemaatje de computeranimaties. Eerlijk gezegd, de tempel van Jeruzalem in de zesde eeuw voor Christus bekijken uit vogelperspectief, het is een belevens.

The Bible is allereerst entertainment in zuivere Amerikaanse stijl. De afleveringen kunnen echter ook best dienen in de catechese. Daarvoor zijn ze met hun veertig minuten op maat gesneden. Het gaat echter om een product dat vooral evangelicale pro-

testanten moet bekoren. Men wil dus trouw de Bijbel volgen, maar die tegelijk ook verteerbaar maken voor de tv-kijkers.

De eerste aflevering vangt aan met Noach die in de Ark zijn kinderen het scheppingsverhaal vertelt. Daar is iets voor te zeggen, al zijn in de Bijbel Noachs zonen al volwassen mannen. Wie zijn dan die kleine meisjes die mee aan boord zijn?

Soms maken de producenten vreemde keuzes. De engelen in het verhaal over Sodom en Gomora zijn een Afrikaan en Aziat, inderdaad vreemdelingen die belaagd worden door de gemene lui. Maar de Aziat ontpopt zich bij de wrake Gods als een soort van ninja-krijger. Niet meteen Bijbels, zouden we denken. (EDS)

The Bible, 4 dvd's, 36,99 euro.